

שלמה רייכמן, התינוק שניצל, מספר על טביעת הספינה רפ"ח

שרידי השואה שזכו להישאר בחיים קובצו מכל רחבי אירופה על ידי שליחי הסוכנות היהודית ורוכזו במחנות זמניים, עד עלייתם ארצה. ביניהם היו הורי ז"ל. אני נולדתי במחנה גרמני - שנרכש ע"י אנשי הסוכנות והפך גם לבית-חולים - בעיירת דייגים קטנה ביוגוסלביה. בשיא החורף כשמזג האוויר ומצב הים קשים מנשוא, הוחלט להפליג [מנמל באקאר ביוגוסלביה]. לאחר כשבועיים הפלגה דרך איי יוון בניסיונות התחמקות מהבריטים, החליט רב החובל למצוא מסתור באחד האיים. בשלב זה הגיהינום היה במלוא עוצמתו. המעפילים, ביניהם תינוקות וצעירים בני 13-14 ומבוגרים, סבלו מהצפיפות ותנאים לא-תנאים. מפקד האוניה, גד לסקר הורה לעגון במפרץ קטן באי סירנה מערבית לאי רודוס. במהלך התמרון עלתה הספינה על סלע ומים החלו לפרוץ פנימה. קשה לתאר את הפאניקה וההלם שהשתררו. 800 נפשות על גיגית מנסים להציל את נפשם במזג אוויר גרוע ביותר. בקור מקפיא וגלים בגובה 6-7 מטר מנסים אנשים, שרק גופיות או חלוקים לגופם, לקפוץ אל הסלעים ולמים הגועשים.

אני בן 10 ימים. אמי חולה מאוד ואינה מניקה מחוסר חלב. אני ניזון מדבש ממיכל שאבי תלה מעל הדרגש והאכיל אותי באצבעו כל אימת שבכיתי והייתי רעב. בעת ההתנגשות אבי היה על הסיפון בחברת צעיר נוסף לשאוף אויר. ללא שהות הוא עטף אותי בשמיכה וצעק לאנשים שהצליחו לקפוץ לסלעים לתפוס אותי. הצעיר שהיה ליד אבי ניסה למנוע ממנו את המעשה, אך אבי לא שמע לעצתו והשליכני לסלעים. לרוע מזלי נפלתי על סלע שטוח. צעירה כבת 18 ראתה שמיכה ורצתה להוציאה. הניסיון הראשון לא עלה יפה, אך בשני עלה בידה למשות את השמיכה.

הצעירה לא ידעה כי אני התינוק נמצא בתוך השמיכה. לאחר שפתחה את החבילה ומצאה אותי בתוכה, החלה לצעוק לעבר הספינה שלא יזרקו יותר תינוקות. לאחר 56 שנים נפגשתי אתה לראשונה בכנס של ניצולי 'רפ"ח'. אותה צעירה נתנה לי את החיים, טיפלה בי כ-3 ימים, מבלי שמצאה את הורי. רק לאחר מכן דודי, כבן 14, זיהה אותי. אימי נמצאה ע"י אחד המעפילים בחלק אחר של האי וכך התאחדנו כולנו עם אבי. האי כולו מסולע ולא מיושב, אי געשי עם כמה מערות מעל קו המים, שבהן הסתתרנו מפני הגשם והרוחות. רבים מהמעפילים נמחצו בין הספינה לסלעים ונפצעו וכמה מהם טבעו. 45 דקות נמשך הגיהינום ולא נותר דבר. כיצד הצליחו 800 המעפילים להינצל, לאלוהים פתרונים. לאחר יום נפלטו לסלעים 8 גופות, היתר טבעו כנראה. כמה צעירים ניסו לקשור את הספינה לסלעים, ללא הועיל.

המעפילים רוכזו ע"י מפקד האוניה והאלחוטן, שניסו לייצב את המצב. הוחלט לשלוח אנשים לתור את האי ואכן נמצאה כנסייה קטנה של כ-20 מ"ר, בה שוכנו הפצועים והילדים. לאחר מכן נמצא גם רועה כבשים עם בני משפחתו. התברר שהוא שוכן באי ע"י ממשלת יוון שסיפקה לו מים ואוכל ואת יתר צרכיו, על מנת שיחזיק באי מפני פלישה תורכית. הרועה נתבקש לעזור במעט חלב, מים ובשר. התנהל אתו מו"מ ובתמורה הוא דרש תכשיטים וזהב. וכך היה, קיבלנו בשר ומים והתינוקות זכו לחלב.

מכשיר הרדיו תוקן ונוצר קשר עם הארץ והסוכנות. סופר על הטביעה ונדרשה עזרה. האירוניה שבסיפור: מי אם לא הבריטים, אויבינו, באו לעזור, לאחר שגולדה מאיר ז"ל ביקשה מהם להצילנו. לאחר מספר ימים הוצנח מזון, לבוש ועזרה ראשונה על האי ואז התייצב המצב. במקביל נשלחו ספינות מלחמה בריטיות על מנת לפנותנו. ברור היה לכולם כי הדרך לארץ נחסמה. הגברים הועברו למחנה מעצר באי קפריסין וביניהם גם אבי. הנשים הילדים והפצועים לביה"ח באי רודוס.

הרב של הקהילה היהודית ברודוס לקח אותי ואת דודי תחת חסותו וטיפל בנו עד שאמי החלימה. אז נלקחנו ע"י אוניה יוונית לאלכסנדריה במצרים, שלא נתנה לבריטים לתפוס אותנו. רק לאחר כ-4

חודשים הגענו לחיפה ומשם למחנה המעצר בעתלית. ממחנה למחנה והנה קרה נס ונפגשנו עם אבי וכך התאחדה המשפחה. לאחר השחרור הגענו לקיבוץ רמת הכובש.

כ-40 שנה חיפשתי את תולדותי חיי ומשפחתי – דבר לא סופר לי מעולם, רק רמזים. וכך מגיל 14 התחלתי להתחקות על עברי. לימים נוצר קשר עם המעפילים והתחלתי לתחקר ולשאל וכן נוצר הקשר עם ביה"ס הימי מבואות ים מכמורת וחברת סלקום שבזכותם הגעתי לבסוף לסיפור וכל מה שסביבו. הסיפור מורכב מאוד ומסע שורשים שעשיתי להונגריה השלים את התמונה. יותר פרטים ניתן לקבל בהרצאה בת קרוב לשעתיים שהכנתי הכוללת סרט שהוכן ע"י אילנה דיין במסגרת טלעד.